Oratio funebris
DE
ILLVSTRISSIMO
PRINCIPE AC DOMINO,
DN. AVGVSTO, DVCE
ac Electore Saxoniæ, &c.

HABITA IN EXAMINE
ALVMNORVM LVDI PROVINCIALIS
ad Muldam, XIIII. Martij,

A

Iacobo Furmano R.

ANNO M. D. LXXXVI.

ILLVSTRISSIMO, POTENTISSIMOQVE PRINCIPI AC DOMINO, DOMINO CHRISTIANO, Electori Saxoniæ, &c. Domino suo clementissimo.

DVx AVGVSTIADE*, patriæ spes altera terræ,*
Inclyta Saxonicæ fama decusq́, domus:
Aggredere ô felix nunc Electoris honores,
Et cape, quæ summus regna dat ipse DEVS.
Te patris AVGVSTI *celebris super æthera virtus*
Excitet, & proauûm nomina magna ducum.
Sit tibi pax curæ, fuge bella, fuge horrida bella,
Quæ damnum terris exitiumq́, ferunt.
Inprimis sed ama CHRISTVM*, de nomine cuius*
Nomen habes, Princeps ô generose, tuum.
Et quando vacat, hunc inter molimina rerum,
Quæ te magna tenent, respice quæso gregem.
Et tutare scholam, quæ te iam pendet ab vno,
Auxiliumq́, tuum supplice voce rogat.
Tu sis præsidium doctæ & tutela Mineruæ:
Ne nos desertos ne tua dextra sinat.
Sic te Christus amet, proq́, hoc te munere summa,
Dux AVGVSTIADE*, prosperitate beet.*

Illustriss. Celsitudinis
Tuæ subiectiss.

Jacobus Furmanus
R.

ORATIO.

ONSTITVTVM EST de ſcholæ huius conſuetudine, vt ſtatis anni temporibus examina duo inſtituantur, in quibus diſcipulorum in literis profectus perſpiciantur, & qui ſeſe diligentia probent, ad ordines ſuperiores traducantur. Quæ quidem exercitatio quantum commodi diſcentibus afferat, præſentis quidem inſtituti non eſt, vt à me multis commemoretur. Quare volens narratione iſta ſuperſedeo. Hoc quidem omnino conſtat, vt totius rei ſummam pauciſſimis cõprehendam, ad diſcipulos redire emolumentum, ad præceptores verò moleſtias, quas ipſis gignit non paucorum, leuiter ſtudia attingentium, ſocordia atq; deſidia: quæ deuorandæ tamen nobis ſunt, modò veſtris ſtudijs conſulatur. Antè verò, quàm ad probationem ipſam & cenſuram accedamus, viſum nobis fuit ab oratione, breui illa quidem & tenui, ſed huic tamen & tempori & loco, vt opinor, conueniente, initium facere. Dicendi enim materiem ſuppeditare nobis videtur hodiernus dies, quo Illuſtriſs. Princeps ac Dominus, Dn. AVGVSTVS, Dux Saxoniæ, & CR. Imper. Septemuir, Fribergam ad ſepulturam deportatur. Cuius morte cùm nemo bonus non afficiatur, & in luctu iaceat, nos quoque decet alumnos ipſius, vt & ipſi, doloris indicium edendo, mœrorem noſtrum declaremus, & ſanctis manibus, ſi non pro dignitate, at pro parte noſtra tenui,

&in-

& ingenij mediocritate, iuſta faciamus. Poſtulant enim hoc qualecunq; officium noſtrum defuncti Principis erga nos merita, vt grata recordatione memoriam illius proſequamur. Offeruntur autem hîc multa ſanè, quæ & de antiquiſſima Saxoniæ ducum origine, & de ingenij corporiſq; eximijs dotibus, & de virtutibus Electoris noſtri excellentiſſimis non incommodè recenſeri fortaſſè poſſent. Verùm, cùm latiſſimè ea pateant,& intelligentiam meam tantarum rerum explicatio ſuperet, eloquentiamq; non vulgarem requirat, hæc relinquo. Talis enim ac tantus Princeps extitit AVGVSTVS, vt orationis meæ paupertate ne minimam quidem partem laudum ipſius conſequi poſſim. Quare omiſſis illis difficilioribus, captumq; meum excedentibus, ſumma ſequar faſtigia rerum, & dicam tantùm de beneficijs, & meritis quibuſdam præcipuis, quibus patriam, Eccleſiam, ſcholaſq;, & inprimis hanc prouincialem Grimmenſem cumulauit, & ſuam erga omnes ſubditos charitatem probauit. Neq; hîc tamen exquiſitè omnia perſequar, ſed ea tantùm exponam, quæ ante oculos ſunt, & ſcire vniuerſos decet: idq; eò faciam, vt noſtram, quemadmodum modò dictum eſt, erga optimum Principem pietatem oſtendamus, & ad communem luctum, nec non preces noſmet ipſi excitemus. Qua de re breuiter pronunciantem vt benignè me audiatis, â vobis, Collegæ obſeruandi, officioſè peto: ſpero item, diſcipulos aures mihi beneuolas, & attentas præbituros eſſe.

Ex hac vita mortali Calendis Octobribus anni ſuperioris deceſſit inclyta heroina ANNA, regia ſtirpe nata, Illuſtriſs. Electoris coniunx, cuius exequiæ

hoc quidem in oppido, vt noctis, celebratæ sunt die, postquam defuncta est, octauo. Eius ex morte quantum doloris luctusque ceperint hæ regiones, in recenti adhuc habemus memoria. Verùm nulla calamitas sola, habet tritum sermone prouerbium. Nam licet vulnus illud aliqua ex parte coaluisse videretur, collocata in matrimonium Electori viduo mœstissimo inclyta Principe Agnete Heduuige, Ioachimi Ernesti, generosissimi Principis, Ducis Anhaldini filia: tamen nunc recrudescit, propter ipsius Septemuiri ex hac vita exitum. Itaque dolores refricantur, & sollicitudines duplicantur, & ad maiorem mœsticiam subditi reuocantur. Et certè quidem si vllum vnquam tempus miserum & calamitosum incidit, hoc iam maximè luctuosum, summeque miserandum est. Nam eiusmodi bonum amissum est, quod nulla vnquam ætas restituet. Quis non doleat, quis non toto pectore consternetur, quis sibi à lacrymis temperet? Quod si quis hoc casu non tangatur, in vtramq; aurem ociosè dormiens, & non magis moueatur, quàm si dura silex, aut stet Marpesia cautes: is omnis humanitatis expers esse, & naturam ferinam maximè attingere videtur. Orbati sumus, proh dolor, Principe optimo, patre patriæ, scholarum, & Ecclesiarum nutritore. O rerum humanarum fragilitatem, fortunæq; varietatem, ô mortis sæuiciam & importunitatem, quæ nulli hominum parcit, & æquo pulsat pede pauperûm tabernas, regumq; turres, vt canit Horatius: atq; adeò optima quæq; rapit, deteriora verò relinquit. Atque vt planum & perspicuum nobis fiat, qualem Principem amiserimus, agite paulò altius amorem & beneficia illius erga patriam collata consideremus.

remus. Reliquit HENRICVS Alberti F. Princeps Saxoniæ laudatissimus duos præstantissimos filios, MAVRICIVM & AVGVSTVM, alterum bellica laude, alterum toga clarissimum. Posteaquam verò Mauricius heros fortissimus, pro aris, vt dicitur, focisq; fortiter dimicans, & à patria manifestam vim propulsans, suam in terris vitam clausit, & in beatorum consortium receptus est: AVGVSTO fratri harum regionum gubernationem, & Septemuiralem sacri Imperij Rom. dignitatem reliquit. Quam quidem honoris possessionem tùm virtute sua tueri, tùm ornare etiam, & augere pro virili AVGVSTVS studuit, in eamque cogitationem ac curam totus incubuit, vt Reipub. status labefactatus & conuulsus sanaretur. Ac licet in initio turbulenta ei multa obijcerentur, quæ bellum minitabantur, sanguinemque spirabant, tamen autoritate sua, qua valuit plurimũ, eò rem deduxit, vt omnes seditiones, & discordiæ celeriter comprimerentur, & de manibus hostium arma delapsa caderent, omniumque tumultuum reliquiæ sponte extinguerentur. Itaque cuncta ab eo ita composita fuêre, vt perpetua in pace deinceps viueret, & sua pacatè possideret, nulla hostium incursione vexatus. Quòd certè in summa felicitate ponendum est. Quid enim in hac vita iucundius, quid optatius, quid generi humano salutarius accidere potest, quàm pax, quàm concordia, quàm ocium? Pax optima rerum, quas homini nouisse datum est, canit poëta. Pax cùm geritur, salua sunt, & bene sese habent omnia. Nam & pietas colitur, & iusticia exercetur, & publicæ res florent, & domesticæ crescunt. At verò inter arma leges silent, res & publicæ & pri-

uatæ

uatæ affliguntur, regiones vaſtantur, populi cæduntur, vrbes in ſeruitutem mittuntur, ciues trucidantur, & quaſi flammmis vruntur & conſumuntur omnia. Quamobrem M. Cicero iniquiſsimam etiam pacem rectè antefert iuſtiſsimo bello, quod nunquam; niſi maxima cum aliorum clade, ſuſcipitur. Quanquam autem Princeps noſter ſingulari animi magnitudine ac robore excelleret, ita vt nullis minis moueretur, & ad quoſuis labores ſuſcipiendos, periculaque adeunda paratus eſſet, atque adeò vitam ſuam ſaluti communi poſtponeret: tamen pro ea, qua præditus fuit, moderatione ac prudentia, pacis autor ſemper extitit, & omnia prius, quàm armis, experiri maluit, & non niſi coactus ad bellum profectus eſt. Nec verò minus clarus & fortis extitit, ac ſi perpetuò in armis vixiſſet. Neque enim in bellis modò, ſed etiam in Repub. adminiſtranda animi excelſi præſtantia cernitur. Quapropter libro de officijs primo Cicero domeſticas fortitudines, ſiue res vrbanas militaribus ac bellicis pares eſſe, adeoque maiores interdum clarioresque fuiſſe oſtendit, quod quidem non tantùm ſubiectis rationibus & argumentis, verùm etiam appoſitione exemplorum tùm Græcorum, tum Romanorum illuſtrat & confirmat. Quæ doctrina cùm non ita pridem, vt meminiſtis, à nobis explicata ſit, non eſt neceſſe, vt plura huc accerſantur. Veſtrum erit, diſcipuli qui eſtis, vt ipſi ad Ciceronem recurratis, & quæ ab eò copioſè, & luculenter eo in loco diſſeruntur repetatis, & in memoriam reuocetis. Quod verò ille de ſui ſeculi præſtantiſſimis viris gloriatur, id de noſtro quoque Principe clariſſimo rectè prædicari poteſt, non minorem vtilitatem

Reipub-

Reipublicæ togatum eum attulisse, quàm alium quemuis, qui bella gessit. Quis gubernationem illius omnibus triumphis anteferri posse non videt? ô pacificum, felicemque Principem: ô fortunatos subditos. Talia olim secula fuerant, regnante Octauio Augusto II. Romanorum Imperatore, cuius cum administratione nostri septemuiri gubernatio magnam similitudinem habere videtur, propter prosperam rerum omnium successum ac felicitatem, otijq; diuturni tranquillitatem. Vt enim ille pacem terris restituit, cum antea non solùm externis, sed etiam ciuilibus bellis, ac dissensionibus intestinis orbis terrarum arderet: ita noster AVGVSTVS gratam his regionibus quietem peperit. Verùm Imperatore tamen illo longè felicior fuit, propter Christi cognitionem, qua ille caruit. Nam licet omnium maximum in terris miraculum, Octauio Imperante, acciderit, cum nimirum Filius Dei carne nostra indutus, ex virgine nasceretur, & quidem, vt de æterni Dei voluntate, & Prophetarum vaticinatione, nullibi nisi Bethlehemæ nasceretur, in causa fuerit tributi iniqua exactio & solutio: tamen inscius ille tutum cœli terræque regi domicilium præstitit, & creatorem ac Dominum suum non agnouit. Sed quoniam, vt diximus, pacis studiosissimus fuit AVGVSTVS Princeps, libet subijcere Adami Siberi Epigramma, quo pacis amorem & studium in eo maximè celebrat. Quod quia Iohanni Stigelio, viro & Poëtæ optimo adeo placuisse accepimus, vt honorificam illius mentionem crebrò fecerit, ea in spe sumus, fore, vti, cum Siberi nomen meritò nobis omnibus gratissimum adeoque sanctissimum esse debeat, carmen illud quoque

 non

non ingratum sit futurum. Id autem ita sese habet:

Pacis amans Deus est, pacis veneremur amantem,
Vt nostros læta pace serenet agros.
Bella diu viguere nimis: nunc impia duri
Inquinet annosus militis arma situs.
Tu quoq; Dux imitare tuos AVGVSTE *parentes,*
Quos leuat æthereo candida fama polo:
Flebile Martis opus, crudeliaq; arma perosus,
Quod facis, augustæ sit tibi pacis amor.
Astyagis cadit ense nepos: vastator Olynthi
Ipse domus in se concitat arma suæ:
Augusto Aemathius iuuenis, qui limite mundi
Aestuat, insidijs tetra venena bibit.
Pax quibus est cordi, placidè moriuntur: at arma
Quos violenta iuuant, mors violenta rapit.

Neq; verò tantum Elector in eo laborauit, vt inter homines iusticiæ locus esset, & in pace vitam agerent subditi, & quàm maximè ciuitates florerent: Sed maxima ei, & quidem potissima cura fuit, vt æternæ animarum salutis ratio haberetur. Quanta hic sese ostenderit nobis Dei præpotentis erga nos clementia, & charitas, nulla orationis copia exponi potest, qui vltimis temporibus Germaniam quoq;, & inprimis has terras, Euangelij face accensa, è tenebris pontificijs in lucem vocauit, & corda Principum Spiritus sui gratia collustrauit, vt veritatem cœlestem agnoscerent. In quorum numero præcipui fuerunt Saxoniæ Duces, omni laude dignissimi, Electoris nostri maiores, qui, patefacta pontificum Romanorum fraude, ex cæteris ducibus primi incorruptam Euangelij doctrinam amplexi & tutati sunt. Quis animi ipsorum altitudinem, & constantiam non admiretur,

cum,

cum insaniente diabolo, mundo ira excandescente, pontificia cohorte terram cœlo miscere conante, & omnibus deniq; hostibus tumultuantibus, fortiter in vera doctrinæ sacræ sententia perseuerarent, & quam de veritate cœlesti deflecterent, vitam pro ea potius profundere non dubitarent. Quis incitatum hostium potentissimorum furorem, & rabiem diuinitus fractam & sedatam neget? quis Principes á DEO ipso defensos, ac seruatos esse non videt? Nam absq; eius protectione si fuisset, non aliter, atq; oues à lupis famelicis, consumti fuissent: Excitauit autem simul DEVS ad hoc opus viros pietate doctrinaq; præstantes, in quibus antesignanus quasi & dux fuit Martinus Lutherus, qui spiritu Dei ductus, intrepide suam confessionem edidit, & primus obstitit furori pontificum, & qua mersi antea eramus, caliginem detexit, condonationemq; peccatorum, & vitam sempiternam adipisci nos docuit, non nostris meritis, non pecunia comparatis diplomatis, quas vulgò indulgentias vocarunt, aut aiijs eiusdem generis ineptijs, sed solius Filij Dei obedientia & merito, cuius vnius sanguis in ara crucis pro nobis effusus, ab omnibus nos peccatis emundat, vt loquitur Apostolus. Hæc doctrina sacrarum literarum testimonijs innixa, consolationem leuationemq; affert mentibus, animi angore, & cruciatu conflictantibus. Hæc Lutheri ministerio nobis restituta, ingratis & inuitis omnibus aduersarijs, longe lateque propagata est, & ad verum Dei cultum multas nationes ac populos conuertit. Eadem hac doctrina, & religione per manus quasi ab HEINRICO patre, & fratre MAVRICIO PRR. CL^IS tradita & accepta AVGVSTVS imbutus, nihil

 prius,

prius, nec antiquius habuit. Quantopere enim pro ea ſollicitus fuerit quantasq; curas geſſerit, in propatulo eſt. Nam non ſolùm toto pectore eam amplexus eſt ipſe, & morum ſanctitate expreſsit, ſed in ditione etiam ſua ſincerè ipſam doceri, & Eccleſijs idoneos doctores præfici voluit, qui rerum diuinarum cognitione inſtructi, verbum DEI ſacroſanctum, ſine falſitatis admixtione, populo proponerent, & æternæ ſalutis autorem ſolum IESVM CHRISTVM monſtrarent. Atque, vt omnia ordine, ac decenter in Chriſtianorum ſocietate de doctrina Apoſtoli peragerentur, tribus in oppidis ſenatum Eccleſiaſticum conſtituit, in quem Theologi pariter ac Politici, pietate ſapientiaque viri celebres leguntur. His omnium Eccleſiarum inſpectio, de doctrina & ceremonijs diuinis iudicium, Paſtorum electio & confirmatio, in vitam ac mores ipſorum inquiſitio, cognitio de dogmatibus ac hæreſibus, Eccleſiaſticarum controuerſiarum explicatio, & cauſarum ad matrimonium pertinentium compoſitio commiſſa, ac credita eſt. Conſtitutum porrò eſt, vt Eccleſiarum antiſtites in oppidis, quos vulgò Superintendentes nominant, in ſua quiſque diœceſi, reſpectum haberent ad eos, qui in vicinis pagis atque oppidulis docent, &, ſi quid ab his decidi non poſſet, ad Ephoros perferretur, qui in Conſiſtorio cauſas diſceptationesque excutiunt, & explicant. Conſtitutum denique eſt, vt certo anni tempore Synodus in vrbe Dreſda, ſemel quidem vere, & iterum autumno congregaretur, in qua omnia ea, quæ vel in ſcholis, vel in Eccleſijs controuerſa ſunt, examinarentur. Quod ſi prauorum dogmatum autores, ouile IESV CHRISTI infeſtantes, exo-

res, exoriri animaduertit, tùm verò nullis sumtibus pepercit, nihilque intermisit eorum, quæ ad Ecclesiæ commoda spectare visa sunt. Nec quieuit ante, quàm vt, conuocatis sacrarum literarum interpretibus ac consultis, de negocio religionis sermones conferrentur, dogmatum obscuriorum nebulæ luce veritatis cœlestis discuterentur, lites scripturæ autoritate dirimerentur, obtrectatorum conatibus obuiam iretur, errores turbulenti ex norma verbi diuini dijudicarentur, cognitique reijcerentur, inq; opinionum varietate verum inuestigaretur, & constituta concordia sine contentionibus viueretur. Itaque principijs obstans, ne corruptelæ latius serperent, & disseminarentur, animosq; simplicium occuparent, omni ratione prohibuit. Libet hîc commemorare, quæ x i. Cal. Iunias anni septuagesimi secundi ad Siberum nostrum, & cæteros præceptores perscripta sunt. Ea tempestate doctrinæ quasi mutatio quædam fieri, & Dipnosophistæ pestiferum suum virus primùm spargere, & in animos auditorum insinuare cœperunt. Et edita tum sunt noua doctrinæ Christianæ elementa, & alia etiam nonnulla scripta cum Augustana Confessione quibusdam in capitibus pugnantia. At cùm Sapientissimus Princeps monstri aliquid eiusmodi librorum editione ali intelligeret, & metueret, ne temporis progressu doctrina in Augustana Confessione comprehensa, è scholis & templis eliminaretur, & exularet: præceptores huius scholæ illustris per literas cohortatus est, vt sibi ab eiusmodi scriptis cauerent, in quibus perniciosus error de cœna Domini occultatus delitesceret, & vt non modò Philippi Melanthonis, sed etiam sanctissimi viri Martini Lu-

tini Lutheri lucubrationes diligenter legēdo euoluerent, puericiæque inculcarent, & inprimis, ne quem alium quàm Lutheri Catechiſmum vnà cum Philippi Examine diſcipulis ad ediſcendum proponerent, nec vllo modo nouos libros de religione ſuſpectos obtrudi ſibi paterentur. Quæ paterna Illuſtriſſimi Principis admonitio ſæpè nobis repetenda, diligenter cuſtodienda, & pectoribus noſtris planè infigenda eſt. Quid verò dicam de nupera illa beneficentia, qua clementiſſimè proſpexit, vt, ſi qui vel propter doctrinæ cœleſtis confeſſionem exterminati, & in exilium eiecti eſſent, vel ætatis ingraueſcentis vicio, valetudiniſùe, quæ ſenectutem comitatur, imbecillitate impediti, officij ſui muneri præeſſe amplius non poſſent, victus illis ad vitam ſuppeteret? Neque hoc tantùm, ſed decreuit etiam, vt cum ij, qui docendo alijs inſeruiunt, res interim ſuas plerunq; negligant, & tenuioris afflictioriſque ſint fortunæ (nec enim decet, vt ex doctrinæ tractatione quiſquam ſuum commodum quærat, & turpi lucro inhiet) poſt mortem ipſorum viduis, ac orphanis eleemoſyna liberalis ad ſuſtentationem diſtribueretur. Atque in talium indigentium vſum quotannis quinque millia aureorum conſecrata diuiduntur. O factum, omnium ſeculorum & gentium memoria digniſſimum, quod vel ſolum immortalem nominis gloriam, & laudem ſempiternam Principi comparare poſſet. O liberaliſſimum Ducem, qui veriſſimè ex eorum numero eſt, quos miſeræ & afflictæ Eccleſiæ nutricios futuros eſſe per Prophetam Deus promiſit. Et certè quidem ſi facta ipſius animis noſtris contemplamur, vt in Reipub. adminiſtratione rectè cum Au-

guſto

gusto Cæsare, quemadmodum pauló ante ostensum est, comparatur: ita in rerum diuinarum procuratione non indignè cum optimis quibusque Israëlitarum ducibus, ac regibus Christianis conferri posse videtur. Atque, vt ex omnibus exemplis, quorum sacræ literæ meminerunt, vnum solummodò proferam, an non in plurimis rebus IOSIAM, gentis Iudaicæ regem, imitatus est, quo post Dauidem prouincia illa nec meliorem, nec sanctiorem gubernatorem habuit. Is enim, quòd diuini numinis obseruans, & idololatriæ, superstitionisque hostis esset acerrimus, sacra peregrina abrogauit, templum ab antecessoribus regibus contaminatum purgauit, aras commentitijs numinibus consecratas euertit, pentateuchon ab Helcia summo sacerdote inter parietinas templi repertum publicauit, in lege diuina rectè erudiri populum curauit, ad templi ædificationem necessaria copiosè suppeditauit, & neque ad dextram, nec ad sinistram flectendo, Dauidem generis sui Principem æmulatus est. Has virtutes si animo & cogitatione complectemur, in nostro quoque heroë sanctissimo fuisse reperiemus. Quid enim, an non is quoque religionis Christianæ propugnator, ac veritatis cœlestis assertor, & gloriæ ac maiestatis IESV CHRISTI vindex fuit iustissimus? Sed longiore oratione non vtar, in commendando optimi Principis studio, quod præstitit maximum maximeque salutare, in tuenda, conseruandaque doctrinæ cœlestis puritate. Quid enim verbis opus est, vbi res loquitur ipsa? Quod verò de cura illius erga Ecclesiam dictum est, idem de scholis intelligendum est, quæ ab Ecclesia seiungi nec possunt, nec debent. Atque vt silentio

iam

iam prætereamus, quibus beneficijs ſcholas omnes, & inprimis Academias ornauerit atque auxerit, agite oculos & mentem in hunc modò ludum prouincialem conuertamus, & diligenter cum animis noſtris liberalitatis illuſtriſsimæ beneficia perpendamus. Vſa eſt hæc ſchola præ cæteris duabus illuſtribus, quæ plerunque meliore conditione fuerunt, quam quidem felicitatem nequaquam tamen ipſis inuideo, ſed gratulor potius, & ex animo precor, vt perpetuò floreant, nec vnquam eandem fortunæ aduerſitatem experiantur: vſa eſt, inquam, ſingulari fato, & præcipua quadam fortuna, eoque miſeriarum ſuperioribus annis redacta erat, vt earum rerum premeretur inopia, ſine quibus ægrè, vel nullo potius modo viuitur. In agris erat vaſtitas, in granarijs ſolitudo, in cella penaria penuria, & quocunque aſpiceres, inanitas erat, eoque loco res omnes poſitæ erant, vt de nobis actum eſſe arbitraremur. Sed nec dum calamitatum omnium finis erat. Acceſsit illud quoque malum, vt, rebus in diſcrimen ita adductis, Adamus Siberus, Rector huius ludi incomparabilis, præceptor, & ſocer meus perpetuò colendus, cuius verſus ſupra recitauimus, cùm ſcholæ vicem ita doleret, miſeriasque eius deploraret, paulò poſt ipſe nobis eriperetur, eo quidem tempore, quo operam illius, & conſilium hæc ſchola maximè deſiderabat. Sed quorſum ſpectat iſthæc narratio & querela? Eò ſcilicet, vt amplior illuſtriorque reddatur benigniſſimi erga nos Electoris munificentia. Is enim, cognita noſtra indigentia, beneficentiam ſuam in nos minimè clauſit, ſed laborantes & labantes res ſubleuauit, & ad rei domeſticæ inſtaurationem mille & quingentos au-

tos aureos largitus est. Hoc beneficium cum tantum sit, vt verbis celebrari satis non posit; grata saltem mente agnoscam⁹, nec vnquam ex animo nostro elabi patiamur, & ne munifica illa liberalitas denuò pereat,(nescio enim quid scholæ adhuc metuam)omnibus precibus à Deo cõtendamus. In eo enim omnes neruos contendit Satanas, capitali odio à Deo conditore, & hominibus Dei metuentibus disidens, adeoq; obnixe manibus pedibusq; facit omnia, vt scholæ disipentur, lacerentur, euertantur, vastentur & spolientur. Quare suos per administros & vicarios calumnijs, conuitijsq; eas deformat, & omnibus iniurijs afficit. Sed nunc, proh dolor, tam liberalis Princeps, & patronus summus diem suum obijt, cuius corpus hodierno die Dresda elatum Fribergam ducitur, vt ibi in patrium monumentum condatur. O triste spectaculum. Quæ verò orationis copia dolorem istum enarrare potest? Ad eius exequias cohonestandas conuenerunt multi Germaniæ Principes & Comites, vna cum Illustrisimo Principe Christiano AVGVSTI F. funeri operam dantes: quos sequuntur Optimates, & flos nobilitatis, qui omnes tam nobile membrum, ab imperio Romano auulsum, acerbisimè dolent. Sed nec proceres tantùm veste lugubri conspiciuntur, & in mœrore sunt, sed etiam omnes omnium ordinum homines in luctu & squalore iacent, & non tam Principem, quàm patrem patriæ mortuum lamentantur, non ipsius quidem, sed nostra causa, qui superstites sumus. Nam ad Electorem quod attinet, pro certo habemus, ex omnibus eum miserijs, grauisimisq; vitæ laboribus liberatum esse, animamq; ipsius corporis vinculis solutam, in

 beatis-

beatissimam vitam commigrasse, ocioq; iam frui iucundisſimo, & gloriosam expectare resurrectionem, qua iterum corpori copulata, ad vitam immortalem, eamq; bonis, ac gaudijs omnibus circumfluentem, reuocetur. Nec si optio ei detur, rediturum eum ad nos esse, etiamsi totius mundi administratio committatur. Et quis enim in hanc miseram, & ærumnarum, incommodorumq; plenisſimam vitam reuertatur, in concilio cœlestium collocatus, bonisq; infinitis cumulatus? Quare nihil illi mali contigit, nobis accidit, & absq; dubio, quæ DEVS auertat, impendent pericula. Cum enim è medio tolluntur præstantes heroës, plerunq; magnarum calamitatum acerbitas imminet: id quod tùm alijs multis, tùm ipsius Iosiæ regis, cuius paulò antè meminimus, exemplo planum fieri, & demonstrari potest, cuius obitum quæ mala secuta sint, regum Israëlitarum ac Iudæorum docet historia. Et quidem iam diu iustisſimam DEI iram commeriti sumus, propter verbi diuini, quod in fastidio iam vbiq; est, contemtionem, & propter vitæ nostræ impietatem. Quotus enim quisq; iam est, qui voci cœlesti obtemperet, & beneficia DEI celebret? Videmus certè vulgò fieri, vt in omnibus sceleribus plerìq; volutati, in diem viuant, noctes diesq; helluationibus studeant, luxuria diffluant, nomen Dei cum vanitate vſurpent, diris atq; execrationibus sese, & alios deuoueant, opes alienas sitiant, fraudent, decipiant: & quis omnia corruptisſimi huius temporis vicia enumerare potest? Ex his verò malis quid tandem futurum sit, ratiocinando colligi fortasse potest. Videntur certè extrema quæque nos manere. Vt autem ex malis, est pœnis immi-

nentibus

nentibus elabamur, nostrum est, Vt à prauitatè vitæ ad studium pietatis conuersi, naturæ nostræ viciositatem agnoscamus, & delicta detestemur, vitam moresq; corrigamus, pacem Deo irato ex manibus quasi extorqueamus, suppliciterque rogemus, vt, Filij sui Seruatoris nostri vnici ergò, nostri misereatur, transgressiones, ac peccata nobis condonet, suamq; gratiam largiatur, quò in sanctitate vitæ deinceps ambulemus. Nam si vnquam precibus opus fuit, iam certè maximè orare debemus. Habet enim Ecclesia hostes plurimos, qui Illustrisimi septemuiri morte non modò non afficiuntur, sed sine dubitatione lætantur, & certam sibi victoriam ac triumphum, eo iam sublato, de nobis promittunt, quorum callida consilia, machinationes, insidias, technasq; in nostram perniciem compositas, mutari, eludi, confringi, & confundi, à Deo vnico in rebus aduersis auxiliatore petamus. Et cernimus quidem his ipsis in ærumnis, quibus iam accipimur, Dei optimi bonitatem, qui AVGVSTO largitus est filium CHRISTIANVM, maturum imperio, consilioq; promtum, & tractandæ Reip. gnarum ac scientem, qui ab hinc quadriennio in matrimonium duxit inclitam Principem Sophiam, illustrisimi Principis Iohannis Georgij, Electoris ac Marchionis Brandeburgensis filiam, ex qua duos filios Christianum Augustum, & Iohannem Georgium, & vnam filiam suscepit, de quibus superstites filios generosisimos, ~~quos liberos~~ Deus pro clementisima sua voluntate quàm diutissimè saluos, & incolumes conseruet. De eo verò Christiano Principe optima quæq; sibi hæ regiones pollicentur. Nam & à natura bene informatus, & ita

in prima ætate institutus est, vt omnia summa ab eo expectari debeant. Quid? quod iam diu patrijs vestigijs ingressus, suam in negociorum difficilimorum explicatione dexteritatem, atq; ingenij acumen probauit. Huic Christiano Electoris dignitatem patria gratulatur: hunc subditi Dominum agnoscunt, & libentissimi animis sese imperio illius subijciunt: huic salutem incolumitatemq; suam pijs precibus Ecclesia & scholæ commendant: huic noster etiam cœtus sese in clientelam dicat. Quare in ipsa etiam doloris acerbitate adhuc habemus, quod gaudeamus, intuentes generosissimum Principem CHRISTIANVM, regni successorem, & paternæ virtutis ac gloriæ hæredem, factorumq; illius imitatorem: ex cuius vita tantum solatij capimus, quantum ex obitu patris allatum nobis doloris est. Hac consolatione reficiamur ac recreemur, æternamq; simul de mortui Principis Augusti, præclarissime de his terris meriti, memoriam conseruemus, & veteres Germanos imitemur, qui, vt Cornelius Tacitus in libello de ipsorum moribus scribit, lamenta & lacrymas citò, dolorem ac tristiciam tardè ponunt. Feminis lugere honestum est, viris meminisse. Hortor verò vos, Discipuli, vt, quorum ea est facultas, in Principis clementissimi nutricij nostri obitum, versus aliquot grati animi memoriæ ergò conficiatis, quod officij antea mortuæ illustrissimæ Heroinæ D. Annæ, coniugi ipsius nonnulli vestrum præstitistis. Nos inter occupationes, pro re nata, epitaphium conscripsimus, quod recitabimus.

Memo-

MEMORIAE ILLVSTRISSIMI PRINCIPIS AVGVSTI, DVCIS SAXONIÆ, & CR. Imp. VII viri, PP.

AVgustus iacet hic, oculus Germanidos oræ,
Gloria septem inter famaq́; summa viros.
Teutona quem raptum deplorat funere tellus,
Et patria luget Misnias orba patrem.
Flet pietas, mæretq́; fides, & veste nigella
Principis ad tumultum pax sedet alma sui.
Occidit heu Princeps sanctissimus: ô mala fata,
Quæ tantum nobis eripuere ducem.

Sed hic finis nostræ orationis esto.

TE VERO SEMPITERNE DEVS, PATER Domini ac Seruatoris nostri Iesu Christi toto pectore precamur, ne offensus peccatis nostris, pro eo ac meriti sumus, nobiscum agas, sed in iustissima ira tua interminatæ clementiæ memor sis. Conserua nobis verbum tuum, & mysteria sacrosancta, & à corruptelis nos custodi. Inprimis Spiritu tuo sancto cor, & mentem Illustrissimi Principis Christiani, Electoris noui, rege & guberna, vt ea ante omnia spectet, quæ ad nominis tui sanctissimi gloriam, & Reip. Christianæ incrementum, & vtilitatem faciant. Da pacem terris, vt quietam, & tranquillam sub eo vitam agamus, cum omni pietate, & grauitate. Bella verò, tumultus, seditiones, & alia, quæ impendent, incommoda benignè auerte, & consilia eorum, qui armis delectantur, impedi. Sed & scholam hanc prouincialem clementer respice, benedic laboribus nostris, & fac, vt omnes actiones nostræ tibi seruiant,

& ita sese quisque in delegato sibi officio gerat, vt inculpatus reperiatur, & fidem, ac bonam conscientiam ad Deum retineat: & tandem, exacto huius vitæ curriculo, ab beatissimam regni tui lucem credentes transfer, idque facias per & propter Filium tuum IESVM CHRISTVM, Dominum & Redemtorem nostrum vnicum, cui tecum, & cum Spiritu Sancto laus sit, maiestas ac gloria in omnem seculorum perennitatem,

AMEN.

DIXI.

LIPSIAE,

IMPRIMEBAT IOHANNES STEINMAN.

Anno M. D. LXXXVI.